

Partea a doua a lucrării se ocupă de analiza principalelor posibilități funcționale ale fiecărui sufix în parte. Autoarea a aplicat aici analiza dubletelor de compoziție, adică analiza sensului și diferențierilor de sens la adjective formate dintr-o rădăcină comună, cu sufixe diferite (extrase, bineînțeles, din același text). De exemplu: *oběšetъ žranovъ na vyi ego osylsky* (Cod. Mar. Mt. XVIII); *na žrěbete ossli* (Cod. Mar. I. XII).

Materialul acestei ample monografii este extras din opt monumente: *Codex Zographensis*, *Codex Marianus*, *Codex Assemanianus*, *Evangeliarium Savae*, *Psalterium Sinaiticum*, *Euchologium Sinaiticum*, *Codex Suprasliensis* și *Glagolita Cloisianus*.

Autoarea stabilește 44 de sufixe adjectivale, dintre care:

1. sufixe simple: *-ovъ*, *-inъ*, *-skъ*, *-jъ*, *-bjъ*, *-bnъ*, *-ivъ* și altele
2. sufixe compuse: *-ъnъ*, *-ъbnъ*, *-iъbnъ*, *-stъbnъ*, *-tjъ*, *-tjъbъ*, *-niъbъ*, *-iъbъ* etc.
3. sufixe pietrificate: *-vъ*, *-dъ*, *-lъ*, *-rъ*, *-tъ*, *-zъ*, *-okъ* etc.

În afară de cele două aspecte menționate ale lucrării, autoarea se ocupă și de originea fiecărui sufix în parte. Această problemă, a originii sufixelor, a constituit o preocupare pentru mulți slaviști de seamă (mai ales A. Meillet¹ și W. Vondrák²). Dr. M. Brodowska dă adesea rezolvări noi originii anumitor sufixe. De exemplu, A. Meillet considera că sufixul *-inъ* a luat ființă din contopirea lui *-ъ* din rădăcină cu *-ъ* din sufix (considerind că sufixul *-inъ* este o variantă a sufixului *-bnъ*, situată în alte condiții fonetice).

Dimpotrivă, autoarea studiului de față arată că la un mare număr de teme în *-ъ*, de ex. *blagodatnyi*, *chytrostnyi*, *platnyi*, *noštnyi* nu apare niciodată formantul *-inъ*, ci numai *-ъnъ*. După părerea autoarei, cele două sufixe se deosebesc atât prin sens, cât și prin sfera de folosire: *-inъ* apare la adjective derivate de la nume de persoană sau de ființe însuflețite, având de cele mai multe ori un sens posesiv, spre deosebire de sufixul *-bnъ*, care are alte sensuri și alte folosiri.

În privința originii acestui sufix, autoarea îl leagă direct de sufixul indo-european *-ino*, care forma adjective posesive (de ex. *svinyi* < **su-ino*, lat. *suinus*), cu extindere mai târziu asupra unor adjective de tipul *vojevodinъ*.

În lucrarea de față se încearcă de asemenea determinarea frecvenței adjectivelor în limba slavă veche, fie prin cifre absolute, fie procentual, ținându-se seama de originea rădăcinii din care au derivat. Astfel de exemplu:

1) adjective derivate din substantive însuflețite: *-jъ* (9), *-bjъ* (5), *-skъ* (4), *-ovъ* (6) *-inъ* (5) etc.; 2) adjective derivate din substantive neînsuflețite: *-bnъ* (96), *-ъnъ* (15), *-tъ*, *-ovitъ* (9), *-atъ*, *-bnatъ* (5) etc.; 3) adjective derivate din substantive abstracte: *-bnъ* (137), *-ivъ* (24), *-skъ* (8), *-avъ* (2); 4) adjective derivate din rădăcini verbale: *-bnъ* (123), *-ivъ* (16), *-jъ* (2), *-avъ* (2), *-mъ* (52).

Un interes deosebit îl prezintă clasificarea sufixelor adjectivale după categorii semantice. De exemplu, adjectivele privitoare la topografie, geografie, spațiu în general sînt redacte prin sufixele: *-bnъ* (*grobnъ*, *potočbnъ*), *-skъ* (*zemskъ*, *morakъ*) — *-ъnъ* (*dalъnъ*, *gorъnъ*), *-stъnъ*, *-bnъ* (*vъnъstъnъ*, *vъnebnъ*). Tot astfel sînt exemplificate sufixele care formează adjectivele privitoare la natură și fenomene naturale (*-bnъ*, *-ovъ*, *-skъ*, *-bnъ*), noțiuni de timp (*-bnъ*, *-bnъ*, *-stъnъ*, *-bnъ*, *-jъ*), părți ale corpului, îmbrăcăminte (*-bnъ*), stări psihice (*-bnъ*, *-ivъ*, *-avъ*), boli (*-ivъ*, *-ovitъ*, *-bnъ*), poziție socială sau viață (*-itъ*).

În concluzie, se arată că procesul de derivare în slava veche este foarte viu și se caracterizează atât prin trăsături arhaice, cât și prin inovații, mai ales în texte cum este *Codex Suprasliensis*, care poartă amprenta dialectală bulgară răsăriteană.

Lucrarea dr. Mariei Brodowska-Honowska constituie un prețios ajutor dat slaviștilor în studiile de gramatică istorică și comparată, aduce un material util pentru studiile istorice slavo-române. Astfel, autoarea semnalează printre adjectivele slave vechi forme ca: bogat, drag, drăg, gogănit, chytr, kriv, lakom, lēniv, ljut, mōdr, plav, prost, protivn, protiv, rumēn, siln, slab, sadrav, vesel etc. care ajută la analiza și periodizarea împrumuturilor lexicale vechi sud-slave în limba română.

E. LINȚA

¹ A. MEILLET, *Études sur l'étymologie et le vocabulaire du vieux slave*, Paris, 1902—1905.

² W. VONDRAK, *Vergleichende slavische Grammatik*, Göttingen, vol. I, 1924 (ed. II).